Armonie -în sala de clasă

Prof. înv. primar, Bulgărean Simona Cristina,
Școala Gimnazială Tășnad

Fiecare copil este diferit şi special şi are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilităţi. Toţi copiii au dreptul la educaţie în funcţie de nevoile lor. Şi copiii diferiţi au drepturi egale cu ceilalţi, iar o educaţie separată ar duce la marginalizare şi discriminare, împiedicând formarea, împlinirea de sine şi afirmarea personalităţii.

Beneficiile incluziunii sunt reciproce, dar majoritatea dintre noi n-a conştientizat încă acest lucru evident. Separarea ne limitează înţelegerea reciprocă. Familiaritatea şi toleranţa reduc frica şi respingerea, favorizînd relaţii de comunicare şi colaborare în beneficiul tuturor. Educaţia incluzivă :

- ✓ Se referă la grădiniţele, şcolile, centrele de instruire şi sistemele educaţionale, care sunt deschise pentru TOŢI copiii;
- ✓ Recunoaşte faptul, că TOŢI copiii pot învăţa şi necesită o modalitate sau alta de susţinere în procesul de învăţare;
- ✓ Urmăreşte descoperirea şi minimalizarea barierelor în învăţare şi dezvoltare;
- ✓ Este mai cuprinzătoare decît educaţia formală şi include casa, comunitatea şi alte oportunităţi educaţionale în afara instituţiei de învăţămînt;
- ✓ Presupune schimbare de atitudini, comportamente, curriculum, care să satisfacă diversitatea copiilor, inclusiv a celor cu CES;
- ✓ Reprezintă un proces dinamic, care evoluează continuu în conformitate cu culturile şi contextele locale şi este parte componentă a unei strategii mai largi de promovare a unei societăţi inclusive.

Ca acest lucru să aibă loc, educatorii, profesorii, instituţiile educaţionale şi sistemele ar putea avea nevoie de schimbare, astfel încât să poată satisface mai bine diversitatea necesităţilor copiilor şi să-i includă în toate aspectele vieţii şcolare. Câţi suntem pregătiţi (părinţi, cadre didactice, copii) pentru diversitatea existentă în fiecare grupă/clasă şi grădiniţă/şcoală şi cât de bine suntem pregătiţi să o acceptăm ?

În meseria de profesor, dezvoltarea personală a devenit o necesitate și o responsabilitate pentru a putea contribui autentic la creșterea și dezvoltarea noilor generații. Trebuie să fii autentic pentru a putea exprima în prezent ceea ce trăiești și simți, în a fi un model pentru elevi și nu doar o exprimare a ceea ce ar trebui ei să facă.

„Eşti foarte important pentru clasă şi fără tine nu poate fi armonie.“ Câteva fraze pe care elevii noștri au nevoie să le audă.

Sunt situaţii în clasă care îi răvăşesc pe copii. Fie este prima dată când se întâlnesc cu situaţia respectivă, fie sunt obosiţi, fie are legătură cu un alt declanşator de emoţii furtunoase. Le poţi observa ca profesor cum cresc uşor în intensitate sau cum se revarsă ca un potop instant.

Din păcate, în clasele unde copiii simt că nu-şi pot descărca aceste emoţii, pur şi simplu îi poţi surprinde, foarte vizibil, cum şi le înghit, forţându-se să fie pe mod silenţios sau „înghețați”.

Sunt clasele în care nu se discută despre alegeri. Ce alegeri poate genera o situaţie. Sau există refuzul unor învăţătoare efectiv de a permite să apară asemenea momente: „Nu se poate întâmpla! Nu există! Cum? La mine, nu!” Dar se întâmplă, şi copiii pot foarte simplu să dezvolte instrumente de intervenţie care aparţinându-le le arată puterea lor de a acţiona şi de a face să le fie bine la şcoală.

“Probabil că practicile de predare care sunt benefice pentru copiii cu deficienţe sunt benefice şi pentru ceilalţi copii. Cadrul didactic trebuie să ţină seama de faptul că metodele inadecvate de predare pot genera bariere în calea învăţării care nu au nimic de-a face cu capacităţile intelectuale.” (Hall şi Tinklin, 1998. Consiliul Scoţian de Cercetare a Educaţiei)

Am susţinut ore în clase nenumărate sau am preluat clase şi m-am simţit ca într-un program de devirusare. Momente sau luni de uimire de ce poate să se întâmple la şcoală. Că e loc pentru propunerile lor, că e loc de distracţie, că ei pot alege când e timpul pentru pasul următor.

Şi momente în care copiii învață să fie alături de colegii lor, să exprime şi să ia natural intensitatea, momente în care înțeleg cât de important e să oferi timp şi spaţiu să se consume emoţiile. „E nevoie doar să lăsăm puţin timp!”

Nu doar orele, ci şi pauzele oferă atâtea momente de furtună şi de reacţii care pot atenta şi la „cele mai bune prietenii”. Furtuna care aduce cuvinte care supără, neprietenoase. Este esenţial ca elevii să învețe că acestea pot fi refuzate.

Pentru mine este important ca să îi ajut pe copii să folosească nişte cuvinte semnificative, puternice care să îi ţină mereu conectaţi cu propria putere şi importanţa nenegociabilă prin apariţia unor provocări. Aceste cuvinte determină relaxarea creierului limbic, crearea sentimentului de siguranţă şi conectarea. Lucrul acesta se realizează prin formulări care aduc zâmbet, care punctează resursele existente, care încurajează şi sunt departe de critică generatoare de blocaje emoţionale.

O reformulare a întrebării des folosite: „Cine iese la tabla să calculeze…?” în „Cine îşi doreşte o excursie gratuită la tablă?” aduce mult mai multe zâmbete şi relaxare în situaţia în care vor fi necesare reveniri, corectări, explicaţii suplimentare.

Cu toţii, într-o clasă în care zâmbim, simţim că avem timp şi de noi, şi de exerciţii, că putem seta ca la radio o frecvenţă mai tare sau mai moderată a concentrării, în funcţie de dificultatea sau noutatea exerciţiului. Important este ca umorul să ofere un flux conectat la atmosfera zilei, la preferinţele copiilor (spre exemplu comentarea unei lecţii precum un prezentator TV, care încantă copiii, etc).

Regulile clasei intră în acelaşi registru sau cum să ajuţi creierul să perceapă lucrurile simplu, parte din ceva cunoscut. Prin „păcălirea creierului”, împărţirea unei zile de şcoală în momente care reglează energia, transmiți dinspre conştient spre inconştient că nu este nevoie să te „mişti” foarte mult ca să ajungi la capăt.

Am stabilit cu copiii 3 reguli ale clasei, pe care le-am discutat şi le-am redus la un singur cuvânt sau semn. Copiii nu au nevoie de propoziţii lungi, interminabile, explicaţii obositoare sau mai grav, să se simtă reduşi la a sta în faţa monologului adultului, în faţa predicii lui. Îi suprind pe copii cântând: „Trenuleţul muzical…” dacă observă că mai sunt colegi rămaşi să deseneze la tablă sau prinşi în discuţii după ce s-a sunat. Colegii doar îşi arată cele trei degete, semnificând regulile clasei ca reminder şi ştiu că doar ei îşi pot controla comportamentul.

„Eşti foarte important pentru clasă şi fără tine nu poate fi armonie.“ Copiii ştiu că fiecare îşi aduce contribuţia la armonia clasei.

Este nevoie de acest limbaj. Un limbaj al fericirii pentru mine ca profesor care stau printre copii şi îi observ devenind mai autonomi prin cuvintele pe care le folosesc.

Sigur, acestea sunt creaţiile clasei noastre şi poate fi la fel de frumos ca fiecare clasă să îşi creeze ceea ce are nevoie pentru a aduce armonie la ore, pentru a soluţiona asertiv şi chiar rapid anumite situaţii tensionate sau a accepta copilași cu cerințe educaționale speciale în învățare.

Evident că apar momente noi şi atunci discutăm la nivel de clasă ce soluţie ar funcţiona şi suntem de acord să o aplicăm împreună. Este timp să facem un tur de sfaturi şi fiecare să ia parte la decizie.

I-am observat mult mai siguri când în momentele de confuzie clasa le este alături. I-am observat cum reuşesc să repare după ce s-a întâmplat să greşească. Şi construiesc dialoguri de colaborare mult mai frumoase decât starturile pe care le avem atunci când doar montăm aceste punţi de soluţionare a tensiunilor.

De regulă, aceste ancore le stabilesc după „ora de soluţii" când am avut timp în tihnă să discutăm "ca în familie" ce este important pentru fiecare şi cum putem să ne ajutăm în momentele atât de diverse din clasă.

Marea se traversează cu răbdare, zâmbet şi din soluţie în soluţie, chiar şi pe furtună!

"Prin educaţie pentru Toţi ar trebui să fie posibil ca toate fiinţele umane, inclusiv cele cu dizabilităţi, să-şi dezvolte întreg potenţialul, să aducă folos societăţii şi, mai presus de toate, să se îmbogăţească prin diferenţa lor şi nu să fie depreciate. În lumea noastră constituită din diferenţe de toate felurile, nu persoanele cu dizabilităţi, ci societatea, în mare, are nevoie de educaţie specială pentru a putea deveni o veritabilă societate pentru toţi".

(Federico Mayor, fostul Director General al UNESCO)

Bibliografie:

- ✓ Convenția cu privire la drepturile copilului, ONU, 1989;
- ✓ Cerinţele speciale în clasă. Pachet de resurse pentru instruirea profesorilor, UNESCO, 1993, versiunea în limba română cu sprijinul UNICEF, 1995;
- ✓ Acces la educaţie a copiilor cu cerinţe educative speciale, Ministerul Educaţiei şi Cercetării, Bucureşti, Mai 2004.